

збиток завдано. Тож, на мою думку, потрібно слідувати міжнародній практиці, де закріплено положення про відповідальність та дотримується принцип компенсаторності в разі завдання збитків та шкоди, і немає достатніх підстав у внутрішньому законодавстві когось відводити від такої відповідальності.

Матвієнко А.С.

*студентка 5-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ В РОБОТІ АДВОКАТА

Адвокати в своїй роботі часто зустрічаються з конфліктами інтересів. Конфліктність є природною рисою юридичної діяльності, оскільки юристи і адвокати, зокрема, працюють з людьми, які мають різні інтереси, що постійно перетинаються і можуть навіть конфліктувати між собою. Конфліктом є зіткнення протилежних сторін, думок, інтересів, суб'єктів тощо або зіткнення протилежно спрямованих цілей, інтересів, позицій, думок чи суб'єктів взаємодій.

Зазначені питання переважно розглядаються в рамках юридичної конфліктології. Це праці таких вчених, як: Андрущенко В.П., Анцупов А.Я., Бандурка А.М., Герасіна Л. М., Гришина Н.В., Гусарев С.Д., Дарендорф Р., Дзвінчук Д. К., Дмитриев А.В., Друзь В.А., Дуткевич Т.В., Жорнокуй Ю., Запрудский Ю.Г., Здравомыслов А. Г., Кармин А.С., Казимирчук В.П., Козырев Г.И., Кудрявцев В. Н., Левківський К.М., Леонов Н. И., Ложкин Г.В., Малишев А.А., Панова М. І., Повенель Л.И., Пірен М. Піча В.М., Романов В.В., Скакун О.Ф., Тихомиров О.Д., Тихомиров Ю. А., Тодика Ю. М., Хома Н.М.

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 № 5076-VI зробив новим принципом здійснення адвокатської діяльності принцип уникнення конфлікту інтересів. Ч.1. ст.4 цього Закону закріплює, що адвокатська діяльність здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів. П.8. ч.1. ст.1 Закону визначає конфлікт інтересів як суперечність між особистими інтересами адвоката та його професійними правами і обов'язками, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість під час виконання адвокатом його професійних обов'язків, а також на вчинення чи невчинення ним дій під час здійснення адвокатської діяльності (Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI // Офіційний вісник України від 23.08.2012. - № 62. – Стор. 17. – Стаття 2509. – Код акту 62964/2012).

Адвокат при здійсненні своєї професійної діяльності виступає носієм обов'язків, іноді суперечливих, по відношенню до: клієнтів; судів та інших державних органів; адвокатури в цілому та окремих адвокатів; суспільства в цілому. Надзвичайна важливість функціонального навантаження адвокатури вимагає від адвокатів слідування високим етичним стандартам поведінки; водночас специфіка обов'язків, що лежать на адвокатурі, обумовлюють необхідність збалансування служіння адвоката інтересам окремого клієнта з інтересами суспільства в цілому, дотриманням принципів законності і верховенства права.

Вироблення адвокатурою і дотримання адвокатами особливих деонтологічних вимог і правил — необхідна наріжна передумова повноцінного функціонування адвокатури, виконання нею її важливої соціальної ролі в демократичному суспільстві (Правила адвокатської етики, затверджені Установчим З'їздом адвокатів України від 17.11.2012 // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS20912.html).

Коментар щодо Хартії основоположних принципів діяльності європейських адвокатів з цього приводу встановлює наступне. Для належного здійснення своєї професійної діяльності адвокат має уникати конфліктів інтересів. Тому адвокат не може представляти двох клієнтів у тій самій справі, якщо є конфлікт або ризик конфлікту між інтересами цих клієнтів. Так само адвокат має утриматись від представлення нового клієнта, якщо адвокат володіє конфіденційною інформацією, отриманою від свого нинішнього або колишнього клієнта. Адвокат також не повинен брати клієнта, якщо існує конфлікт інтересів між клієнтом та адвокатом. Якщо конфлікт інтересів виникає під час представлення клієнта, адвокат має припинити його представлення. Можна побачити, що цей принцип тісно пов'язаний із

принципами конфіденційності, незалежності та відданості (Коментар щодо Хартії основоположних принципів діяльності європейських адвокатів, прийнятий на пленарній сесії Ради адвокатських об'єднань і спілок адвокатів Європи 11.05.2007 року // [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://cau.org.ua/ua/104/>).

Конфлікти виникають у процесі здійснення юридичної практичної діяльності, тому що адвокати представляють, захищають, забезпечують права однієї сторони щодо прав чи обов'язків іншої, а правопорушення, спір щодо права є конфліктами за своєю сутністю. Тому юридичну практичну діяльність можна розглядати як засіб попередження та вирішення конфліктів. Конфлікти можуть виникати й у взаємовідносинах між адвокатом та суб'єктом, інтереси, якого він представляє тощо. Неприпустиме зіткнення інтересів може мати місце з причини суттєвих розходжень у свідченнях сторін, несумісності позицій щодо протилежної сторони або того факту, що є сутнісно різні можливості вирішити претензії чи погашення зобов'язання. До конфліктів, які найчастіше виникають в юридичній практичній діяльності, доцільно віднести такі: конфлікти протилежності законних інтересів адвоката та протиправних інтересів особи, яку він захищає; конфлікти протилежності інтересів осіб, інтереси яких одночасно представляє адвокат, або інтересів осіб, яких він представляє, та інтересів осіб, яких він раніше представляв; конфлікти протилежності власних інтересів адвоката та особи, яку він представляє, тощо.

З метою попередження конфліктів адвокат не може: брати на себе ведення юридичних справ, якщо на його професійні рішення в інтересах клієнта вплинуть або можуть вплинути його фінансові, ділові, майнові або особисті інтереси; діяти як захисник протилежної сторони проти особи, яку він представляє з якоїсь іншої справи; представляти клієнта, якщо це представництво буде прямо порушувати інтереси іншого клієнта або може бути суттєво обмежене зобов'язаннями юриста перед іншим клієнтом чи третьою особою; використовувати інформацію щодо клієнта на його шкоду, за винятком випадків, коли це дозволяється або вимагається законом та професійними нормами; надавати фінансову допомогу клієнту в зв'язку зі справою, що розглядається судом або має бути розглянута судом і т. ін (Гусарев С.Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності Навчальний посібник. – К.: Знання, 2005. – С. 165).

Для кращого розуміння цього питання корисним є і зарубіжний досвід. В зарубіжних країнах дане питання найчастіше врегульовано в деонтологічних кодексах. Аналіз деонтологічних кодексів в області взаємин адвоката і клієнта дозволяє виділити універсальні положення, притаманні професійному праву значного числа західноєвропейських країн. 1. Консультуючи і захищаючи (представляючи) клієнта, адвокат повинен враховувати як особливий фактор публічні інтереси (Professional Guidelines of the Liechtenstein Chamber of Lawyers. 5 May 1994 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ccbe.org/fileadmin/user_upload/NTCdocument/fl_code_enpdf1_1215155596.pdf). 2. Адвокат повинен приймати доручення на ведення справи виключно від самого клієнта або за його дорученням від третіх осіб, включаючи інших адвокатів, або вступати в справу за дорученням органів державної (публічної) влади (Code of Conduct for the Danish Bar and Law Society. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: : http://www.ccbe.org/fileadmin/user_upload/NTCdocument/Danish_Code_of_Condu1_1215156525.pdf). 3. Адвокат не має права укладати угоду на ведення справи, що свідомо не відповідає рівню його професійної компетенції, без участі в ньому іншого адвоката, що володіє необхідною компетенцією (Общий кодекс правил для адвокатов стран Европейского сообщества // Адвокат (газета). – 1995. – N 10). 4. При здійсненні професійної діяльності адвокат зобов'язаний керуватися вказівками клієнта. Адвокат зобов'язаний надавати консультації клієнту або виступати від його імені своєчасно, сумлінно і старанно. Він несе особисту відповідальність за відмову слідувати вказівкам клієнта (Rules of conduct for advocates (Norway) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: : http://www.ccbe.org/fileadmin/user_upload/NTCdocument/code_norway_enpdf1_1188550675.pdf). 5. Виконувати доручення адвокат повинен старанно, розумно і вчасно, а також періодично інформувати клієнта про рух справи; адвокат повинен консультувати і надавати клієнту судовий захист старанно і сумлінно. Адвокат несе персональну відповідальність перед клієнтом у рамках прийнятого на себе доручення і інформує клієнта про всі заходи (кроки), які він зробив у справі (The Rules of

Conduct of Advocates 1992 (Netherlands) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ccbe.org/fileadmin/user_upload/NTCdocument/Netherlands_EN_Code_1_1236161752.pdf. 6. Адвокат не повинен користуватися правом відмови від подальшої участі у веденні справи, якщо обставини справи не дозволять знайти іншого адвоката без шкоди для клієнта. 7. Не особистий інтерес адвоката, а інтереси клієнти обумовлюють спосіб, яким адвокат веде доручену йому справу (Code of Conduct Regulations (Cyprus). // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ccbe.org/fileadmin/user_upload/NTCdocument/code_cyprus_enpdf1_1187702776.pdf. 8. Адвокат не може виступати проти свого клієнта, навіть якщо це стосується іншої справи. Тому щоб уникнути проблем адвокати повинні вести так званий реєстр опонентів.

Таким чином, уникнення конфлікту інтересів є важливим принципом адвокатської діяльності. Сьогодні дане питання в Україні врегульовано Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Правилами адвокатської етики. Даний принцип є запорукою становища адвокатури в суспільстві та гарантією належного функціонування адвокатури в сучасному світі. Вітчизняні адвокати не завжди виконують дану вимогу, за що, на мою думку, має бути передбачена відповідальність адвоката, як це зроблено в європейських країнах, які передбачають ясні і чіткі правила, що опосередковують багатосторонні взаємини адвоката і клієнта.

Матюха К.В.

*студентка 5-го курсу Інститута уголовной юстиции
Национального университета «Одесская юридическая академия»*

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ АДВОКАТОВ ЗА НАРУШЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ОБЯЗАННОСТЕЙ

Роль единого независимого негосударственного самоуправляющегося института, обеспечивающего осуществление защиты, представительства и предоставления других видов правовой помощи на профессиональной основе на закрепленных Законом Украины «Об адвокатуре и адвокатской деятельности» принципах верховенства права, законности независимости, конфиденциальности и избежания конфликта интересов, реализуется адвокатурой в сложной системе правоотношений. (Правила адвокатської етики Затверджені Установчим З'їздом адвокатів України 17.11.12 р. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://vkdk.org/pravil-advokatskoji-etiki/>)

Мировой опыт адвокатской практики был обобщен в документе VIII Конгресса ООН по предупреждению преступлений, который состоялся в августе 1990 года. В "Основных положениях о роли адвокатов" на основе принципиальных положений Устава ООН, Всеобщей декларации прав человека, Международных пактов о гражданских, политических, экономических, социальных и культурных правах и других общепризнанных документов подробно освещены все стороны деятельности адвокатов, их права, обязанности по обеспечению эффективной защиты, консультированию и оказанию помощи всем, кто в ней нуждается, в судах, трибуналах и административных органах.

В то же время актуальным остаётся вопрос решения проблем с несоблюдением прав клиентов адвокатов, когда в случае ненадлежащей квалификации или нарушения обязанностей, клиент остается без защиты своих прав и законных интересов. Наглядным примером служат случаи, когда адвокаты без уважительных на то причин не появлялись в суде для представительства интересов своих клиентов и суд оставляет такие иски без рассмотрения.

Таким образом, вопрос ответственности адвокатов за нарушение своих профессиональных обязанностей длительное время обсуждается во всём мире на различных уровнях, особенно в среде адвокатского самоуправления. Так, сложилось два подхода к пониманию данного понятия: один из них отрицает его и рассматривает как возможное давление на адвоката, а другой отстаивает как атрибут договора, который обеспечивает защиту прав клиента.

В Законе Украины «Об адвокатуре и адвокатской деятельности» (Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 № 5076-VI [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/conv>) предусмотрено только